

The Symbolic Meaning of Clothing in Tanakh (#178)

Dr. Avigail Rock
yrock3@gmail.com

1. לבוש הקב"ה

הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה (תהלים קד, א-ב)
ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר (תהלים צג, א)
ורוח אלוקים לבשה את גדעון (שופטים ו, לד)
ויעש ה' אלוקים כתנות עור לאדם ולאשתו וילבישם (בראשית ג כא)
בתורתו של ר' מאיר: כתנות אור (ב"ר כ כא)

2. בראשית פרק כז

(יד) וַיִּלְךָ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מְטַעֲמִים כְּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו:
(טו) וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת בְּגָדֵי עֶשָׂו בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֶת אֲשֶׁר אָתָּה בְּבֵית וַתִּלְבָּשׂ אֶת יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן:
(טז) וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעִזִּים הַלְבִּיֶשָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקֵת צְוֹאֲרָיו:
(יז) וַתִּתֵּן אֶת הַמְטַעֲמִים וְאֵת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשְׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנֵה:

3. בראשית פרק לז

(ג) וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתונת פסים:
(כג) ויהי כְּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אָחִיו וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתֹנֶתוֹ אֶת כְּתֹנֶת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו:
(כד) וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם:
(כה) וַיִּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֲרֻחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִגְּלָעַד וּגְמֵלֵיהֶם נִשְׂאִים נֹכָאת וְצָרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִם:
(כו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אָחִיו מֶה בָּצַע כִּי נִהְרַג אֶת אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת דָּמוֹ:
(לא) וַיִּקְחוּ אֶת כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתֹנֶת בַּדָּם:
(לב) וַיִּשְׁלְחוּ אֶת כְּתֹנֶת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצְאָנוּ הֵכֵר נָא הַכְּתֹנֶת בְּנֵךְ הוּא אִם לֹא:
(לג) וַיִּכְרְהוּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנֵי חַיָּה רָעָה אֲכַלְתֶּהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף:
(לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתָיו וַיִּשֶׂם שֵׁק בְּמִתְנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ יָמִים רַבִּים:

4. בראשית פרק לט

(יא) וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבְּיָתָה שָׁם בְּבֵית:
(יב) וַתִּתְּפֹשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא חֲחוּצָה:

5. בראשית פרק מא

(יד) וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיַּחְלֵף שְׂמֹלְתָיו וַיָּבֵא אֶל פְּרָעָה:

6. בראשית פרק מד

(יב) וַיַּחֲפֵשׂ בְּגָדוֹל הַחַל וּבִקְטָן כֻּלָּה וַיִּמְצָא הַגְּבִיעַ בְּאִמְתַּחַת בְּנִימָן:
(יג) וַיִּקְרְעוּ שְׂמֹלְתָם וַיַּעֲמֵס אִישׁ עַל חֲמָרוֹ וַיִּשְׁבוּ הָעִירָה:

7. בראשית פרק מה

(כב) לכולם נתן לאיש חליפות שמלות:

8. שמואל א פרק טו

(כד) ויאמר שאול אל שמואל חטאתי כי עברתי את פי יקוק ואת דבריך כי יראתי את העם ואשמע בקולם:

(כה) ועתה שא נא את חטאתי ושוב עמי ואשתחוו ליקוק:

(כו) ויאמר שמואל אל שאול לא אשוב עמך כי מאסטה את דבר יקוק וימאסך יקוק מהיות מלך על ישראל: ס

(כז) ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף מעילו ויקרע:

(כח) ויאמר אליו שמואל קרע יקוק את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעה הטוב ממך:

9. שמואל א פרק יז

(לח) וילבש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו וילבש אתו שריון:

(לט) ויחגר דוד את חרבו מעל למדיו ויאל ללכת כי לא נסה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם דוד מעליו:

10. שמואל א פרק כד

(ג) ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה ויבא שאול להסד את רגליו ודוד ואנשיו בירפתי המערה ישבים:

(ד) ויאמרו אנשי דוד אליו הנה היום אשר אמר יקוק אליך הנה אנכי נתן את איביך איבך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניך ויקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאול בלט:

(ה) ויהי אחרי כן ויד לב דוד אתו על אשר פרת את כנף אשר לשאול: ס

(ו) ויאמר לאנשיו חלילה לי מיקוק אם אעשה את הדבר הזה לאדני למשיח יקוק לשלח ידי בו כי משיח יקוק הוא:

(ז) וישפע דוד את אנשיו בדברים ולא נתנם לקום אל שאול ושאול קם מהמערה וילך בדרך: ס

11. שמואל א פרק כו

(ה) ויקם דוד ויבא אל המקום אשר חנה שם שאול וירא דוד את המקום אשר שכב שם שאול ואבגר בן נר שר צבאו ושאול שכב במעגל והעם חנים סביבתו סביבתיו:

(ו) ויען דוד ויאמר אל אחימלך החתי ואל אבישי בן צרויה אחי יואב לאמר מי ירד אתי אל המחנה ויאמר אבישי אני ארד עמך:

(ז) ויבא דוד ואבישי אל העם לילה והנה שאול שכב ישן במעגל וחניתו מעוכה בארץ מראשתו מראשתיו ואבגר והעם שכבים סביבתו סביבתיו: ס

(ח) ויאמר אבישי אל דוד סגר אלהים היום את אויבך בידך ועתה אכנו נא בחנית ובארץ פעם אחת ולא אשנה לו:

(ט) ויאמר דוד אל אבישי אל תשחיתוהו כי מי שלח ידו במשיח יקוק ונקה: פ

(יא) חלילה לי מיקוק משלח ידי במשיח יקוק ועתה קח נא את החנית אשר מראשתו מראשתיו ואת צפחת המים ונלכה לנו:

12. שמואל א פרק יח

(ג) ויכרת יהונתן ודוד ברית באהבתו אתו כנפשו:

(ד) ויתפשט יהונתן את המעיל אשר עליו ויתנהו לדוד ומדיו ועד חרבו ועד קשתו ועד חגרו:

13. שמואל א כח

(ח) ויתחפש שאול וילבש בגדים אחרים

(יד) ויאמר לה, מה תארו? ותאמר איש זקן הוא עוטה מעיל, וידע שאול כי שמואל הוא...

14. שְׁמוּאֵל אֶפְרַיִם ב

(יט) ומעיל קטן תעשה לו אימו והעלתה לו מימים ימימה

15. שמות פרק כח

(כט) וְנָשָׂא אֶהֱרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לְבוֹ בָּבֹאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְזָכְרוֹן לִפְנֵי יְקֹוֹק תָּמִיד:

(ל) וְנִתְּתָה אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִיּוֹם וְהָיוּ עַל לֵב אֶהֱרֹן בָּבֹאוּ לִפְנֵי יְקֹוֹק וְנָשָׂא אֶהֱרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לִפְנֵי יְקֹוֹק תָּמִיד: ס

16. שמות פרק ד

(יד) וַיַּחַר אֵף יְקֹוֹק בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהֱרֹן אַחִידְךָ הַלְוִי יִדְעֵתִי כִּי דָבָר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֵצֵא לְקַרְאֲתְךָ וְרֹאדְךָ וְשָׂמַח בְּלְבוֹ:

17. רש"י שמות פרק ד

וראך ושמח בלבו - לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה. ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב:

18. ירמיהו יג

א כה אמר יהוה אלי הלוך וקנית לך אזור פשתים ושמתו על מתניך ובמים לא תבאיהו ב ואקנה את האזור כדבר יהוה ואשמע על מתני ג ויהי דבר יהוה אלי שנית לאמר ד קח את האזור אשר קנית אשר על מתניך וקום לך פרתה וטמנהו שם בנקיק הסלע ה ואלך וטמנהו בפרת כאשר צוה יהוה אותי ו ויהי מקץ ימים רבים ויאמר יהוה אלי קום לך פרתה וקח משם את האזור אשר צויתך לטמנו שם ז ואלך פרתה ואחפר ואקח את האזור מן המקום אשר טמנתיו שמה והנה נשחת האזור לא יצלח לכל ח ויהי דבר יהוה אלי לאמר ט כה אמר יהוה ככה אשחית את גאון יהודה ואת גאון ירושלם הרב י העם הזה הרע המאנים לשמוע את דברי ההלכים בשררות לבם וילכו אחרי אלהים אחרים לעבדם ולהשתחות להם ויהי כאזור הזה אשר לא יצלח לכל יא כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל ואת כל בית יהודה נאם יהוה להיות לי לעם ולשם ולתהלה ולתפארת ולא שמעו

19 ירמיהו לג

ו הנני מעלה לה ארכה ומרפא ורפאתים וגליתיהם להם עתרת שלום ואמת ז והשבתי את שבות יהודה ואת שבות ישראל ובנתים כבראשנה ח וטהרתים מכל עונם אשר חטאו לי וסלחתי לכולם [לכל] עונותיהם אשר חטאו לי ואשר פשעו בי ט והיתה לי לשם ששון לתהלה ולתפארת לכל גויי הארץ אשר ישמעו את כל הטובה אשר אנכי עשה אתם ופחדו ורגזו על כל הטובה ועל כל השלום אשר אנכי עשה לה

20 ישעיהו נב

א עורי עורי לבשי עזך ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא

21. מעיל קטן תעשה לו אמו

מעיל בד של פשיטות	שהרי הבגד
הוא לובש	מקרין
מעיל העשוי	את נפשו של אדם,
משכבות כה רבות	מקרין
	את עוצמת לבבו.
כפתוריו הם של אושר	הבגד,
מכפלותיו הן יגון	חותם
כל תפר ותפר	ידבק באדם
עשוי חוט של דמעות	לא יסור,
	יישאר
ככותנתו של יוסף	
נספג הבגד בדם	אף בשעת מיתתו.
דם יזע ובכי	
דמה של אמו	

22. מִדְרָשׁ אֶתְנַחֲמָא (ורשא) פרשת ויגש סימן י

בא וראה כל צרות שאירע ליוסף אירע לציון,

ביוסף כתיב וישראל אהב את יוסף **בציון** כתיב (תהלים פז) אוהב ה' שערי ציון

ביוסף כתיב וישנאו אותו **בציון** נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה (ירמיה יב)

ביוסף וימשכו ויעלו את יוסף **בציון** וימשכו את ירמיהו בחבלים ויעלו אותו מן הבור (ירמיה לח)

...

ביוסף ויקרע יעקב שמלותיו **בציון** לבכי ומספד (ישעיה כב)

ביוסף וימאן להתנחם ובציון אל תאיצו לנחמני (שם /ישעיהו כ"ב/)

ומה שאירע ליוסף טובות אירע לציון טובות

ביוסף כתיב וילבש אותו בגדי שש **ובציון** עורי עורי לבשי עזך ציון לבשי בגדי תפארתך (ישעיה נב)